

Sønderlandsskolens Harmoniorkester

Et eksemplarisk samarbejde mellem folkeskolen og musikskolen

Interview med Bent Hjort.

af Erik Lyhne

September 2014

CV

født: 1971

Uddannet fra Det jyske Musikkonservatorium med diplom i rytmisk trompet 2004, ansat v. Holstebro Musikskole og MGK MidtVest. Messinglærer, sammenspil og leder af Sønderlandsskolens Harmoniorkester.

Sønderlandsskolens Harmoniorkester

Hvordan startede i Sønderlandsskolens Harmoniorkester (SH)?

Det var på initiativ af daværende skoleinspektør Bent Johansen og Holstebro Musikskole, at vi i 2005 startede "Nørrelandsskolens Harmoniorkester" op. Senere med navneskift til "Sønderlandsskolens Harmoniorkester" i 2011. Musikskolens incitament for at gå ind i projektet var den dengang landsdækkende debat omkring de manglende fødekæder til de danske statsensembler, samt musikskolens dårlige rekrutteringsgrundlag for blæserinstrumenter. På Nørrelandsskolen var det et ledelsesønske at få et aktivt musikmiljø på skolen. Vi var 3 blæserlærere som definerede rammerne. Vores udgangspunkt var elever fra 3. og 4. klasse. Børnene kunne tilmelde sig frivilligt til et års gratis undervisning. Derefter brugerbetaling på lige fod med musikskolens almindelige soloundervisningstakst. Undervisningen blev i første omgang skemalagt midt i skoledagen og de elever, der ikke deltog i projektet blev tilbudt anden skoleundervisning.

Hvad har været vigtigt for Jer som musikundervisere?

En vigtig forudsætning for SH-projektet tilblivelse har været, at ledelsen fra de to skoler har ladet os musiklærere skitsere rammerne for projektet. I stedet for at tage udgangspunkt i nogle allerede eksisterende succesprojekter fra andre samfund og musikmiljøer, f.eks. ColourStrings, Yamahaklasser eller El Sistema og forsøgt at presse skabelonen ind i det nye projekt, lavede vi vores egen model. Det har givet musiklærerne et vigtigt og personligt ejerskab af projektet og dermed et engagement og drive på at realisere projektet. Det blev hurtigt klart for teamet, vigtigheden i at definere nogle minimums standarder og hjørneste for at kunne realisere projektet. De vigtige hjørneste blev:

- 2 gange musik om ugen og koncert i weekenden
- Sammenspil fra dag 1
- Lærere, elever tilstede samme dag, tid, sted
- ALLE kan være med – niveaugraduerede stemmer
- Fødekæde/rollemodeller
- Forældrehjælp

Var der stor interesse om projektet?





Da vi i september 2005 startede 36 børn op i Nørrelandsskolens Harmoniorkester, var det helt klart skoleleder Bent Johansen og musikskolens projekt. For resten af Nørrelandsskolens ansatte var vi nok mest et underligt forstyrrende projekt plantet på skolen. Først efter koncerter i skoleregi for elever og personale kom anerkendelsen og respekten for projektet. Vi er nu i gang med vores 9. sæson. Gennem den periode er projektet løbende justeret til, og undervisningen ligger nu umiddelbart efter sidste skoletime i SFO-tiden. I 2011 blev Nørrelandsskolen lukket og blev til en del af Sønderlandsskolen. Det gav nye udfordringer, for Sønderlandsskolen blev fysisk delt på to forskellige matrikler.

Hvordan er øvning og koncerter organiseret?

Vi har det udgangspunkt, som vi har taget fra sportsverdenen, at der er to gange træning (=øvnning) om ugen og kamp (=koncert) i weekenden, samt ALLE kan være med. På den måde synes jeg, at Sønderlandsskolens Harmoniorkester på mange måder er en solstrålehistorie. Vi har et veletableret samarbejde mellem folkeskolen og musikskolen. Vi tager udgangspunkt i hver enkelt elevs niveau, har et godt socialt miljø og har fokus på at vise vores elever, hvad de kan opnå. I den ramme formår Sønderlandsskolens Harmoniorkester efter min mening at skabe et sundt, udviklende og unikt musikmiljø.

Hvordan starter eleverne i SH?

Vi har omkring 25 børn fra 3. klasse og op i harmoniorkesteret. Dertil kommer omkring 25 børn fra 1. og 2. klasse. Allerede fra første skoledag er der ekstra fokus på musikken via de særlige musiktimer i Musikklasserne. I 1. klasse har vi et tilbud kaldet "stryger/blæser/slagtøj". Børnene prøver i 5 perioder forskellige orkesterinstrumenter. Perioderne er typisk på 5-8 uger med afsluttende koncerter. Der undervises tillige i forskellige andre musikaktiviteter som nodeskrivning, gehør og imitation.

Efter 1. klasse fortsætter et sted mellem en 30- 50 % med instrumentalundervisning. Eleverne vælger sig ind på et instrument og får enten 15 eller 25 minutters soloundervisning, og der er desuden 45 minutter sammenspil på en anden dag. Her mødes eleverne i et aspirantorkester, og målet er i løbet af sæsonen langsomt at indsluse eleverne i det "rigtige" harmoniorkester. Når de starter i harmoniorkesteret, er der undervisning 2 gange om ugen, henholdsvis soloundervisning 25 minutter og 1 time 45 minutters orkesterprøve med indlagt pause. Harmoniorkesteret spiller 15-20 koncerter om året. Repertoiret er delt i et grundrepertoire og et nyt repertoire. Her er eleverne med til at ønske, hvad vi tager fat på. Det kan være inspireret af tidens musik eller hentet andre orkestre. For de øvede elever er der "solostemmer" med ekstra sværhedsgrad.

I har elever fra mange klassetrin og med forskellig musikalsk kunnen med i orkestret. Hvordan organiseres det?

Jeg udarbejder differentierede arrangementer, så der er forskellige stemmer til alle musikalske niveauer. For alle blæserinstrumenterne gælder det, at stryg/blæs/slag-eleverne har et toneregister på 3 til max 5 toner. I løbet af aspirantperioden udvides registeret til et toneregister på op til en oktave. Denne langsomme udvikling fra få toner til fuld register kræver materialer med forskellige sværhedsgrader. Vi prioriterer at have numre på repertoiret, som kan spilles af alle. De svære stemmer og eleverne, der evner at spille dem, bliver rollemodeller for de yngre elever. Når eleven skal avancere til en sværere stemme, kan hun den næsten allerede, fordi hun har siddet og hørt den det forgangne år. Disse arrangementer bliver løbende udviklet til også at omfatte sammenspilssituationer med professionelle musiker og ensembler.

Har I haft andre projekter på bedding?

I kølvandet af SH har andre musikprojekter set dagens lys på skolen. Med udgangspunkt i den finske ColourStrings-skole forsøgte man i 2006 at lave en elitemusikklasser på skolen. Rekrutteringsgrundlaget var børn fra hele byen. Projektet var meget ambitiøst, men kuldsejlede pga. for lille interesse blandt byens borgere. Ud af resterne af projektet skabtes Musikklasserne og et strygertilbud. Musikklasserne er den obligatoriske musikundervisning, som varetages af personale fra musikskolen, og strygertilbuddet er blevet til Sønderlandsskolens Strygerorkester. Man har også forsøgt sig med en scenekunst linje for overbygningselever, som pt. ikke er i gang.

Lige nu har I været på samtlige skoler i Holstebro kommune og givet koncerter for alle eleverne. Hvad er det bedste for dig som orkesterleder og for alle de børn, der er med ved en koncentreret koncertrække?

Der er to vigtige dimensioner: Det sociale og anerkendelsen af det man kan. Jeg oplever energien falder hos børnene i de perioder, hvor vi ikke er ude og spille. Omvendt ser jeg, hvordan de stråler efter at have afviklet en række koncerter. Så er de helt høje af anerkendelsen af deres optrædener og af de fælles oplevelser, de har haft. Gevinsten med de mange koncerter er, at børnene bliver skidegode til at stille sig op og spille. Og ved disse skolekoncerter er det specielt, at børn spiller for børn. Det er formidling i øjenhøjde! Vi har netop vundet DAMUSAs pris som "Årets musikskole ensemble" og var i Tivoli for at modtage prisen. Jeg så reaktionerne blandt de forskellige musikskoleledere, da vi ubekymret stillede op og spillede 10 minutters koncert uden lydprøve, opvarmning m.v. Der var flere, der stod med kæben nede af bar benovelse over, hvad så små børn kunne udrette. Ungerne husker selvfølgelig også koncerten, og det at have stået på plænen. Men de husker nok i højere grad det sociale omkring turen, og det bliver samtaleemnet og eksistensgrundlaget for orkesteret i mange måneder frem.

I går ind i 10 sæson med skoleorkesteret. Hvad skal de næste 10 år bringe?

Mit helt klare mål er, at skoleorkesteret i langt højere grad bliver en del af musikprofilen på Sønderlandsskolen. Skolen har stadig udfordringer i forhold til skolesammenlægningen for to år siden. Det betyder bl.a., at vi ikke har haft tid til at sætte os ned i ro og magt at definere rammerne for profilskolen. Som det er nu, er det udelukkende musiklærere fra musikskolen, der står for undervisningen. Undervisningen ligger pt. i SFO-tiden om eftermiddagen. Det er oplagt, at SFO-en får ejerskab af orkesteret, og at f.eks. en til to af pædagogerne er med til prøverne og på sigt får en musisk videreuddannelse. Det samme gælder folkeskolens musiklærere. Jeg har dyb respekt for den opgave den almene folkeskolelærer og SFO-medarbejderne har i dagens folkeskole. Jeg er sikker på et stærkere samarbejde mellem vores forskellige kompetencer vil løfte Sønderlandsskolen og musikprofilen.



Christian Würtz Gammelmark spiller slagtøj i SH:

Hvad er det bedste ved at spille i orkesteret.

Det er alle de gode venner, man får ved at spille. Der er også godt, at vi øver så længe og vi optræder mange med vores numre

I er meget ud at optræde. Kan I nå det med alle lektierne?

Ja, det kan vi. Vi har lige spillet til en fødselsdagsfest for en farmor til en i orkesteret. Vi var også ude at spille en hel uge på alle skolerne i Holstebro. Så fik vi fri, men alle lektierne skal laves alligevel.

Hvad er det bedste ved at spille ude?

Det er alle de ansigter, vi ser på skolerne, og at de bliver glade for, det vi spiller. De kommer med mange komplimenter og de spørger om alt muligt. Vi taler tit med nogle af børnene, som ofte er meget interesserede i det vi spiller. De vil gerne vide, hvad den store marimba, som jeg spiller på, hedder. En skoleinspektør har engang sagt, at det var den mest lærerige musikoplevelse han og eleverne havde haft.

I har lige spillet i Tivoli. Hvordan var det?



Vi havde vundet prisen for årets musikskoleorkester. Det var en rigtig fest at spille der. For der kommer mange mennesker. Lige inden vi skulle spille, havde vi fri leg i to timer i Tivoli. Man bliver glad og i godt humør, men man kan også blive nervøs ved at optræde.

Hvad er det godt ved at spille slagtøj?

Det er, at man kan slå på ting. Hvis man har haft en dårlig dag, man lige rase ude. Det er faktisk afslappende at spille på.

Hvorfor begyndte du at spille musik og slagtøj?

Slagtøj er lige mig, og jeg kan lide at holde rytmen. Jeg har hørt så meget musik med slagstøj på. Så det kører hele tiden. Mit yndlingsinstrument er pauker. Vi har en stor gong med, som skal give et ordentligt brag når James Bond fx sprænger en lastbil i luften. Man skal være rimelig sej for at kunne slå på den uden at holde sig for ørerne. Den larmer meget. Nogle gange holder jeg med den ene hånd for øret og slår med den anden. Mit yndlingsnummer er "Midt om natten", hvor jeg spiller temaet på marimbaen. Når man har spillet det nogle gange, sidder det bare fast.

Vil du gerne være musiker når jeg bliver voksen?

Det ved jeg ikke helt. Men jeg vil gerne være LEGO designer. Så kan jeg måske designe musikinstrumenter en stor gong i klodserne. Jeg vil under alle omstændigheder blive ved med at spille i fritiden. Når jeg er derhjemme, spiller jeg hele tiden også på puderne i sofaen med mine trommestikker.

Har i også musik i skolen?

Ja, men det er helt anderledes. Det er meget minimalt, hvad vi spiller på instrumenterne.

Hvordan er det at spille sammen med dem fra de andre klasser?

Det er godt at være sammen med nogle, der er yngre og ældre end en selv. Så kommer vi til at kende hinanden. Vi kan lære nye computer spil af hinanden, og vi kan også hjælpes med at blive gode til at spille. Trommeslageren hjælper f.eks. mig med hvornår, jeg skal spille på min triangel. Vi får mange gode nye venner på den måde.